

Дарина СКУРАТОВСЬКА,
здобувачка вищої освіти,
Бердянський державний педа-
гогічний університет
Світлана ГЛАЗОВА,
канд. філол. наук, доцентка,
Бердянський державний педа-
гогічний університет

СУРЖИК: НЕОДНОЗНАЧНЕ СТАВЛЕННЯ БЛОГЕРІВ

Вплив сусідніх країн на нашу зумовила подібність народних традицій та культур. «Це позначилося не лише на політичній арені країни, а й на культурній, у тому числі – мовній. Спільна історія народів – російського й українського, українського й польського – зумовила подібність народних традицій та культур. Сусідні країни залишили чималий слід одна в одній після сумісного існування протягом багатьох років. Це зумовило появу такого поняття як «суржик» (слово запозичене з сільськогосподарської термінології) в українському мовознавстві» [3, 45], що й свідчить про **актуальність** обраної теми дослідження.

Мета роботи – схарактеризувати погляди блогерів на суржик.

«Словник української мови», що розміщений на «Порталі української мови та культури» подає такі визначання суржику:

«СУРЖИК, у, ч. 1. Суміш зерна пшениці й жита, жита й ячменю, ячменю й вівса і т. ін.; борошно з такої суміші. - *Сіяв пшеницю, а зібрав суржик!* (Горд., Листи., 1942, 11).

2. перен., розм. Елементи двох або кількох мов, об'єднані штучно, без додержання норм літературної мови; нечиста мова. *Угорець уже говорив йому щось бундючно й повчально, сиплячи строкатим суржилом з російсько-німецько-словацьких слів* (Гончар, III, 1959, 144); *Інститут послав експедицію до башкирських сіл Санжарівки і Боголюбівки для вивчення змін у мові переселенців із України. Експедиція зупинилася в хаті удови Василюки. Господиня говорить тільки українською мовою, її дочка – вже суржилом* (Панч, На калин. мості, 1965, 260)» [6].

Суржик за характеристикою дуже схожий з просторічною лексикою. Він також не обмежений у вживанні окремими соціальними чи віковими групами та не відповідає правилам української літературної мови. А тому доцільно вважати його різновидом (або підвидом) просторіччя. Проте у нього є своя специфічна відмінність: він є результатом довільного злиття двох мов.

Першим таким відомим прикладом був твір «Наталка Полтавка» І. Котляревського, де подібною специфічною мовою розмовляв Возний. Тут функційна особливість суржику цілком зрозуміла: дослівна передача слів героя, а також створення та доповнення образу персонажа.

Проблема культури мови вітчизняних засобів масової інформації – наявність суржику у мові ЗМІ, бо «зразки чистоти або калічення мови стають надбанням широкого загалу» [5].

Згідно з «Великою українською енциклопедією» засоби масової інформації – «платформи і канали, які збирають, обробляють та поширюють інформацію для масових та локальних аудиторій, використовуючи різноманітні технічні засоби. Йдеться про газети, журнали, радіостанції, телеканали, інформаційні служби, онлайн-видання тощо» [1]. Проте слід пам'ятати, що особливим різновидом інтернет-ЗМІ є блог, швидкий розвиток яких в Україні не викликає сумнівів [2; 3].

Науковці вважають суржик негативним мовним явищем, «нечистою мовою», проте сучасні блогери як майстри слова, що швидко реагують на будь-які зміни, позитивно оцінюють суржик, як от:

«Суржик — це один з інструментів, який дозволяє швидко і з гумором розповісти про серйозні речі» (блогерка з Полтавщини, що пише під псевдонімом Татуся Бо) [4];

«Якщо спілкуються українською, то не так важливо іноді, це чиста мова чи все ж таки це суміш – суржик... Найголовніше – усвідомити, що в наш час досить важливо поширювати і популяризувати українську мову» (22-річний український відеоблогер у ТікТок Андрій Шимановський) [9];

«Бойовий суржик — це не суржик в чистому вигляді... Це є штучно створена мова, це фразеологічні звороти, взяті з української, російської мови, так само йде транслітерація російських слів. Все це здобрене українським гумором та народними мудростями...» (блогер Мурзік Васильович) [8].

Є блогери, хто вважає вживання суржику недопустимим для освіченої людини, носів його вважає такими, що «не можуть у досить багатьох ситуаціях публічного спілкування не відчувати внаслідок цього своєї неповноцінності» [7, 27]. Вони створюють блоги та, які популяризують літературну українську та допомагають поглибити свої знання з рідної мови: Данило Гайдамаха (Чорнобровий) (перший українськомовний тіктокер), Марією Гнатів (блогерка-філологиня), Катерини та Владислава «Творчі Варенички» тощо.

Отже, нині суржик активно використовується у неофіційних текстах і слугує засобом передачі колориту мовлення українського населення в незалежності від того, які оціночні судження висувають блогери. Поки останні сперечаються над питанням засмічує суржик самотню українську мову чи збагачує інструмент передачі реалій життя, подібні тексти знаходять свого читача і стають повноцінною частиною комунікаційного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Велика українська енциклопедія. Режим доступу: [https://vue.gov.ua/%D0%97%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8_%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97_%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_\(%D0%97%D0%9C%D0%86\)](https://vue.gov.ua/%D0%97%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8_%D0%BC%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97_%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_(%D0%97%D0%9C%D0%86)) (дата звернення: 10.04.2023).
2. Глазова С. М., Скуратовська Д. В. Теоретичні засади дослідження просторіччя як соціолекту ненормативної лексики. *Science and innovation of modern world. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2022. Pp. 703–710.*
3. Глазова С. М., Скуратовська Д. В. Функціонування транслітерації у творах Кузьми Скрябіна. *Мова і соціум: етнокультурний аспект: матеріали ІХ Міжнародної наукової інтернет-конференції (м. Бердянськ, 11 листопада 2022 р.): зб. публікацій / гол. ред. С. Глазова. Бердянськ: БДПУ, 2022. С. 45–51.*
4. Громадське радіо. Режим доступу: <https://hromadskeradio.org/ru/programs/hromadska-hvylya/surzhyk-neviddilnyu-vid-dialektu-literatorka-tatusya-bo> (дата звернення: 12.04.2023).
5. Недопитанська Ю. Проблема мовного суржику в ЗМІ. Режим доступу: <http://journal.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=301> (дата звернення: 09.04.2023).
6. Словник української мови. Режим доступу: <https://slovnuk.ua/index.php?sword=%D1%81%D1%83%D1%80%D0%B6%D0%B8%D0%BA> (дата звернення: 12.04.2023).
7. Тараненко О. О. Українсько-російський суржик. *Мовознавство*. 2008. № 1. С. 14–30.
8. Татуся Бо і Мурзік на Радіо. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=jnxKDupvSGk> (дата звернення: 12.04.2023).
9. Українська мова як життєва місія. Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/tiktok-i-popularizacija-ukrajinskoji-movu/31091727.html> (дата звернення: 11.04.2023).